

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-24-498 TAIS-24-6470(2)	DĖL PENSIJŲ KAUPIMO ĮSTATYMO NR. IX-1691 5 IR 6 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3486		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2024-05-23	<i>Socialinės apsaugos ir darbo ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA
<p>Seimo narė L. Girsienė siūlo leisti bet kuriuo metu atsisakyti dalyvauti pensijų kaupime ir atgauti sumokėtas įmokas, taip pat leisti nebūti įtrauktam į pensijų kaupimą, jei „Sodrai“ pateikiamas nustatytos formos prašymas.</p> <p>Seimo narės teigimu, projektu siekiama atkurti pasitikėjimą pensijų kaupimo sistema ir valstybe, suteikti galimybę gražinti žmonėms sumokėtas pensijų kaupimo įmokas, o asmenims suteikti galimybę atsisakyti dalyvauti pensijų kaupime (t. y., kad jie nebūtų įtraukti į pensijų kaupimą ir jiems nereikėtų pateikti atsisakymų). Tikimasi, kad toks sprendimas prisidėtų prie didesnio finansinio raštingumo ir savarankiškumo, didintų fondų atsakomybę.</p>

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS
<p>Vyriausybės išvadoje siūloma Įstatymo projektui Nr. XIVP-3486 <u>nepritarti, kadangi, atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo 2024 m. kovo 7 d. nutarimą¹, teikiamas siūlymas nėra tinkama priemonė</u> projekto tikslams pasiekti, nes ji prieštarautų pensijų kaupimo tikslui. Pritarus siūlomam reguliavimui, būtų paneigta senatvės pensijų sistemos modelio esmė ir nebūtų užtikrintas viešasis interesas, kad visa pensijų sistema veiktų darniai, nes pensijų kaupimo pabaigos atvejai nebūtų išimtiniai, o dalyviai turėtų teisę pasitraukti nesant jokių išskirtinių aplinkybių. Be to, dėl iš pensijų kaupimo planuojančių pasitraukti dalyvių skaičiaus neprognozuojamumo mažėtų ilgalaikių Pensijų anuitetų fondo pinigų srautų prognozavimo tikslumas bei investicinė grąža visiems pensijų kaupimo dalyviams, t. y. kiltų rizika pačiam Pensijų anuitetų fondo tvarumui ir efektyvumui, sumažėtų II pakopos pensijų sistemos stabilumas. Todėl valstybei tektų spręsti iš pensijų kaupimo pasitraukusių asmenų socialinio aprūpinimo senatvėje (pavyzdžiui, piniginės socialinės paramos teikimo) klausimą, nes jų pajamos, negaunant papildomų pensijų išmokų, būtų mažesnės. Pažymėtina, kad, nors pensijų kaupimo sistema pradėjo veikti 2004 m., net ir gana vėlai kaupti pradėję asmenys, šiuo metu išeinantys į pensiją, užsitikrina papildomas apie 10 proc. socialinio draudimo senatvės pensijos dydžio pensijų išmokas (2024 m. kovo mėn. vidutinė socialinio draudimo senatvės pensija, turint būtinąjį draudimo stažą, siekė apie 637 Eur, o vidutinis pensijų anuitetas – apie 65 Eur per mėnesį). Sudarius galimybę pensijų kaupimo dalyviams bet kada nutraukti pensijų kaupimą nesant išskirtinių aplinkybių, nebūtų sukaupta lėšų pensijų anuitetams mokėti, todėl nebūtų pasiektas pensijų sistemos reformų tikslas užtikrinti didesnes asmenų pajamas senatvėje.</p> <p>Taip pat atkreipiamas Seimo dėmesys į tai, kad Vyriausybė rengia ir planuoja pateikti Seimui svarstyti Pensijų kaupimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo, įgyvendinant KT nutarimą, bus siūloma numatyti galimybę dalyviams nutraukti dalyvavimą pensijų kaupime išimtiniais atvejais. Atsižvelgiant į praktikoje pastebėtas taikymo problemas ir besikeičiančią visuomenės nuomonę dėl pensijų kaupimo (dėl nesančios galimybės atsiimti lėšas kaip vienkartinę išmoką ir įtraukimo į pensijų kaupimą mechanizmo), taip pat bus siūloma nustatyti palankesnes įtraukimo į pensijų kaupimą sąlygas bei galimybes pasirinkti pensijų išmokos rūšį.</p> <p><i>Projekte pateikta Vyriausybės pozicija iš esmės laikytina teisinga ir argumentuota.</i></p>

¹ KT nurodė, kad, „<...> jeigu būtų nustatytas toks teisinis reguliavimas, pagal kurį būtų leidžiama be jokių apribojimų nutraukti pensijų kaupimą, nesulaukus senatvės pensijos amžiaus arba kito amžiaus, nuo kurio pagal įstatymą įgyjama teisė gauti pensijų išmoką, atsižvelgiant vien tik į dalyvio išreikštą valią nebedalyvauti pensijų kaupime, to nepagrindžiant svarbiomis priežastimis, būtų nukrypta nuo minėto pensijų kaupimo sistemos pertvarkos tikslo – užtikrinti kuo didesniui skaičiui pensijų kaupimo dalyvių didesnes pajamas senatvėje, taip būtų paneigiama įstatymų leidėjo pasirinkto pensijų sistemos modelio pensijas kaupiant specialiuose pensijų fonduose esmė, nebūtų užtikrintas viešasis interesas, kad visa senatvės pensijų sistema veiktų darniai. <...> paisant Konstitucijos, inter alia iš jos 52, 23 straipsnių, konstitucinio proporcingumo principo kylančių imperatyvų, įstatyme turi būti nustatyti ir kiti pensijų kaupimo specialiuose pensijų fonduose pabaigos atvejai, be kita ko, atvejis, kai pensijų kaupimas nutraukiamas dalyvio iniciatyva, kai yra svarbių priežasčių. Siekiant nepaneigti įstatymų leidėjo pasirinkto senatvės pensijų sistemos modelio esmės ir užtikrinti viešąjį interesą, kad visa senatvės pensijų sistema veiktų darniai, tokie įstatyme nustatyti pensijų kaupimo pabaigos atvejai turi būti išimtiniai, kai iš esmės pasikeičia pensijų kaupimo dalyvio gyvenimo aplinkybės, dėl kurių dalyvavimas kaupime jam tampa itin apsunkintas ar betikslis.“

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Projektai buvo teikti derinti Lietuvos investicinių ir pensijų fondų asociacijai ir Pensijų fondų dalyvių asociacijai.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Finansų ministerija, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, Lietuvos investicinių ir pensijų fondų asociacija ir Pensijų fondų dalyvių asociacija pastabų neturėjo. Projektas patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pastabas. Visuomenės pastabų ir pasiūlymų negauta. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pastabų ir pasiūlymų neturi.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Nėra.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Aušra Gratulevičienė

Socialinės politikos grupė , vyresnioji patarėja